

KAD TE ZAVIČAJ ZOVNE

**IMOTSKA KRAJINA
MOJ ZAVIČAJ**

Kako je sve počelo?

Rezultati ankete

Učenici bi trebali više učiti o svom zavičaju (obilježja, povijest, običaji, kultura)?

Da	86,8%	
Ne	13,2%	

Ukupno glasova: 114

Zatvori prozor

PROJEKT 2024.

- Zavičajna nastava kao izvannastavana aktivnost
- projektni tim
- prijava projekta MZOM
- projekt prihvaćen
- realizacija projekta

PROVEDBA

- uključenost učenika: r.n. – 100% (135 učenika)
- uključenost učitelja: 14 u projektnom timu, 9 ostalih sudionika
- 4 projektna partnera

IZLAZNI MATERIJALI

IZVANNASTAVNA AKTIVNOST: ZAVIČAJNA NASTAVA – 1. RAZRED

BROJ SATA	SADRŽAJ (ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA)	AKTIVNOSTI	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA
1.	Upoznavanje učenika s planom rada	Razgovor s učenicima što za njih znače pojmovi kulturna i prirodna baština. Učenici razgovaraju, odgovaraju na pitanja i iznose svoja mišljenja. Ako je potrebno, učitelj pojašnjava pojmove. Zatim ih upoznaje s temama i ciljevima vezanima uz očuvanje baštine koje će istraživati tijekom godine. Učenici dijele dojmove i predlažu što bi voljeli dodatno saznati.	OS HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.	ZDR. B.1.2.A. Prilagođava se novom okruženju i opisuje svoje obaveze i uloge. GOO B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. ODR A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. UKU C.1.2. Učenik iskazuje pozitivna i visoka očekivanja i vjeruje u svoj uspjeh u učenju.
2.	Lipe moje zavičajne riči	Pričamo o riječima našega kraja. Razgovaramo na satu kako razgovaramo kući. Uočavamo da dosta riječi kod kuće govorimo zavičajnim govorom.	OS HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.	OSR A. 1. 4. Razvija radne navike. zdr. B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti.

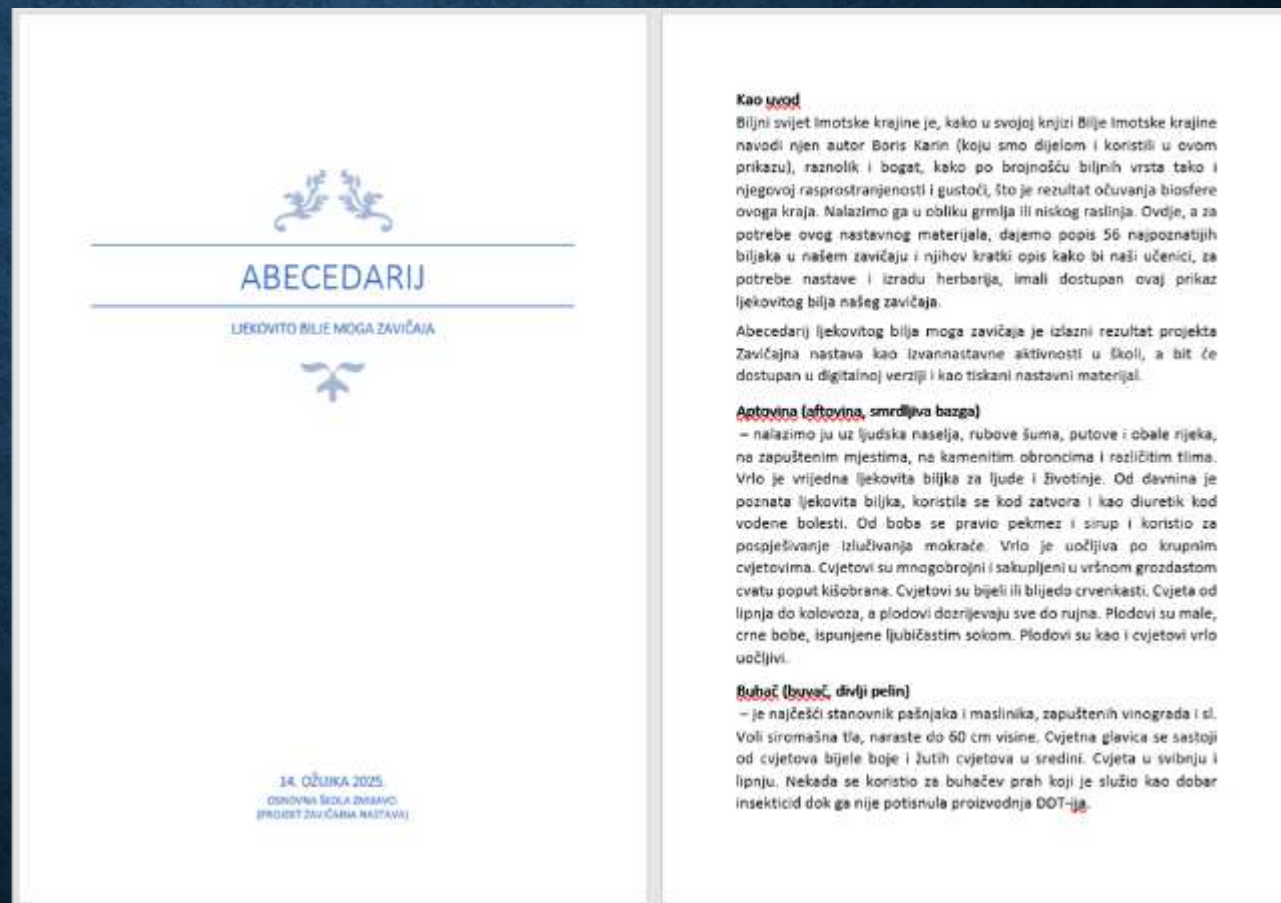
IZLAZNI MATERIJALI

Stazama	4
Vodil kroz zemlju	4
Imenika kraja	4
Zmajevci u zapljatu	4
Na računima se priključiti - ovo naše kapelice	10
Zmajevci - mjesto i kupa	13
Ime, znak i riječ - zmajevaša postrojenje	15
Zmajevaša znamenitosti	18
Dikovača	19
Ciklona	20
Crkva Sv. Anđela	21
Crkva sv. Anđela na Burači	22
Kapelica	23
Osveta Mola Zmajevci	23
Područje Mola Bura	24
Zmajevci izi na Gostol	25
Todorova gradina	26
Lukovica	27
Heleš	28
Brilina - Selažica	28
Ovaci - Branača	29
Trg svetog Lovre	30
ŠKO "Majica Seta Mima"	30
ŠKO "Ivan Bakić - Zekić"	31
Bojke mlade	32
Pedra mlade	32
Pecovska mlade na Boklino	33
Zmajevaša most	33
Most na Boklino	34
Viljaka - Matica	35
Karaglanov bunar	35
Cijela Zmajevci	36
Adrenalin znamenosti	37
Zabavna vrbica	38
KLUB Dikovača	39

Kratko pregled postavi Zmajevci	40
Lipi moj zavičaja goru	42
Uterovanje des Dostoev	42
Landschaft Imenika	43
Zmajevci in einer Unerwartung	44
Mach das Kreuzzeichen an der Gabelung - all unsere Kapellen	50
Namen, Zeichen und Wort - die Nachkommen in Zmajevci	50
English translation	51
The region of Imenika	52
Zmajevci in an embrace	54
When you come to the crossroads, make the sign of the cross - all our chapels	56
A name, a symbol and a word - Surmases of Zmajevci	56
Tradizione in Italiano	57
Imenika krajina	58
Zmajevci nell'Incontro	60
Incontri all'incrocio - tutte le nostre cappelle	62
Nomi, segni e parole - i cognomi di Zmajevci	62
Tradition en français	63
Zmajevci dans une étreinte	67
A la croisée des chemins, fais une croix - toutes nos chapelles	68
Nom, signe et mot - noms de Zmajevci	68
Infra tabula Zmajevci	70
Uterova krajina ili na kraju	71
Kratka literatura	72

IZLAZNI MATERIJALI

Kao uoood

Biljni svijet Imotske krajine je, kako u svojoj knjizi Bilje Imotske krajine navodi njen autor Boris Karin (koju smo dijelom i koristili u ovom prikazu), raznolik i bogat, kako po brojnošću biljnih vrsta tako i njegovoj rasprostranjenosti i gustoći, što je rezultat očuvanja biosfere ovoga kraja. Nalazimo ga u obliku grmlja ili niskog raslinja. Ovdje, a za potrebe ovog nastavnog materijala, dajemo popis 56 najpoznatijih biljaka u našem zavičaju i njihov kratki opis kako bi naši učenici, za potrebe nastave i izradu herbarija, imali dostupan ovaj prikaz ljekovitog bilja našeg zavičaja.

Abecedarij ljekovitog bilja moga zavičaja je izlazni rezultat projekta Zavičajna nastava kao Izvannastavne aktivnosti u školi, a bit će dostupan u digitalnoj verziji i kao tiskani nastavni materijal.

Agrovina (aftovina, smrdljiva bazga)

– nalazimo ju uz ljudska naselja, rubove šuma, putove i obale rijeka, na zapuštenim mjestima, na kamenitim obroncima i različitim tlima. Vrlo je vrijedna ljekovita biljka za ljude i životinje. Od davnina je poznata ljekovita biljka, koristila se kod zatvora i kao diuretik kod vodene bolesti. Od boba se pravio pekmez i sirup i koristio za pospješivanje izlučivanja mokraće. Vrlo je uočljiva po krupnim cvjetovima. Cvjetovi su mnogobrojni i sakupljeni u vršnom grozdastom cvatu poput kišobrana. Cvjetovi su bijeli ili blijedo crvenkasti. Cvjeta od lipnja do kolovoza, a plodovi dozrijevaju sve do rujna. Plodovi su male, crne bobice, ispunjene ljubičastim sokom. Plodovi su kao i cvjetovi vrlo uočljivi.

Buhač (buvač, divlji pelin)

– je najčešći stanovnik pašnjaka i maslinika, zapuštenih vinograda i sl. Voli siromašna tla, naraste do 60 cm visine. Cvjetna glavica se sastoji od cvjetova bijele boje i žutih cvjetova u sredini. Cvjeta u svibnju i lipnju. Nekada se koristio za buhačev prah koji je služio kao dobar insekticid dok ga nije potisnula proizvodnja DOT-ija.

IZLAZNI MATERIJALI

OŠNOVNA ŠKOLA ZMLJAVCI
ZAVIČAJNA NASTAVA

BROŠURA

MATERIJALI UZ
ZAVIČAJNU NASTAVU

STARI ALATI I ZANATI U ZAVIČAJU

Galantar i njegova korpa

Galantar je pokretni trgovac raznom robom (šarima). Prodavali su sve vrste škara, brošave, zapinjače, džapna, ogledalca, narukvice, prstenje, naušnice, kreme, vezice, britve, sapun za brijanje, četke za brijanje, kolonjsku vodu, češljeve, ukosnice, naočale za vid i sunce, tregere, cigare i cigaršpice, upaljače, kutije za duhan, kremen, satove, dječje igračke, sve vrste metra – zidarski „okrugli“, laštik, opasače za muškarce i žene, patinu za cipele...

Korpa ili torba mu je bila od šperploče ili jelove daske da bi se mogla lako nositi. Imala je i dva dna u koje je prodavač spremao novac i druge sitnice. Na vanjskoj

strani bio je okrugli prsten u koji bi trgovac uvlačio kažiprst da izvuče škaret s drangulijama za prodaju.

S prednje strane visjela su bisage ili kravate, a dio korpe ili torbe, kako hoćete, koji je sjedao na trbuh, bio je zaobljen. Galantar je obavezno imao štap na koji se naslanjao sa svojim pokretnim dućanom ili njime davao znak galantarskoj družini da krenu na novu poštu jer od one na kojoj su stajali vjode nije bilo.

Život galantara i njihovu umješnost u prodaji opisao je naš književnik Ivan Raos u Prosjacima i sinovima koji su ekranizirani u isto imenu seriju koju rado pogledamo.

Klesar/kamenoklesar

Kamenoklesari su stručnjaci u obradi i oblikovanju kamena. Njihov posao uključuje rezanje, poliranje i oblikovanje kamena kako bi ga pretvorili u različite građevinske elemente, spomenike, skulpture i druge umjetničke ili funkcionalne strukture. Rad s kamenom zahtijeva preciznost, snagu i strpljenje. Moraš razumjeti svojstva različitih vrsta kamena i kako ih najbolje obraditi.

Alati: čekić, maca, špica, dlijeto, obijač, tanje, bušica/zubača (nazubljeni čekić), pijuk (čekić zaoštrenog vrha)...

IZLAZNI MATERIJALI

EDUKATIVNE KARTICE

A – MURVA

Murva (dud, lat. *Morus*), rod listopadnog drveća ili grmlja srednje veličine, od 6 do 15 metara, rasprostranjen na svim kontinentima osim Australije. U Europu, gdje su uvezene, najpoznatije su bijela murva (poznata je po uzgoju dudova svilka, ličinke koja proizvodi svilu), crvena murva (*Morus rubra*) i crna murva (*Morus nigra*).

Sve tri ove vrste rasprostranjene su u cijeloj Hrvatskoj. Krošnja im je razgranata, kao i korijenje. Plodovi su aromatični i vrlo ukusni, veličine 2 – 3 cm, bijele, ljubičaste i ružičaste do crvene boje.

Na slici je:
a) murva
b) maslina
c) ~~kastela~~
d) bajam

B – MASLINA

Maslina je zimzelena biljka koja može dostići visinu 3 – 13 m. Najveći svjetski proizvođač maslina je Španjolska, a slijedi ju Italija. Jedno stablo masline može dati 15 – 40 kg maslina, što odgovara 3 – 6 kg ulja. Zimzelena je biljka koja se od davnina koristi u mediteranskim vrtovima zbog svog prepoznatljivog izgleda i otpornosti. Stablo je kuglasto i visokog oblika, a list je zeleno smeđe boje. Uspijeva gotovo na svim vrstama tla te je otporna na sušu, jake vjetrove i hladnoću. Podnosi temperature do -18.

Često je opjevana, biblijsko je drvo.

Na slici je:
a) grab
b) ~~plamenitan~~
c) hrast/dub
d) jasen

Na slici je:
a) grab
b) ~~plamenitan~~
c) hrast/dub
d) topola

D – TOPOLA

Listopadno stablo koje može narasti 20 – 35 m u visinu, a zbog brzog rasta se često naziva i brzorastuća topola. Krošnja joj je često vitka i uska, a rijetko piramidalna. Korijen je veoma živav i brzo se širi, pa može uzrokovati štetu ili podizanje zemlje na okolnom području. Ispočetka joj je kora glatka, dok kasnije postaje izbrezdana i ispucala. Listovi su zelene boje sa svjetlijim naličjem, nazubljenih rubova. Peteljka je kratka te mu je donji dio širi, dok se gornji sužava i dobiva srčoliki oblik.

Na slici je:
a) grab
b) ~~plamenitan~~
c) hrast/dub
d) topola

C – HRAST

Hrast ili dub je rod drveća iz porodice ~~bukovki~~, kojoj pripada preko 600 poznatih vrsta; sinonim su otpornosti i čvrstoće. Motiv hrasta lužnjaka nalazio se na kovaniči od 5 lipa hrvatske kune. Najpoznatije vrste hrastova u Hrvatskoj su: hrast lužnjak, hrast kitnjak, hrast medunac, hrast crnika, hrast cer, hrast ~~sladun~~, itd.

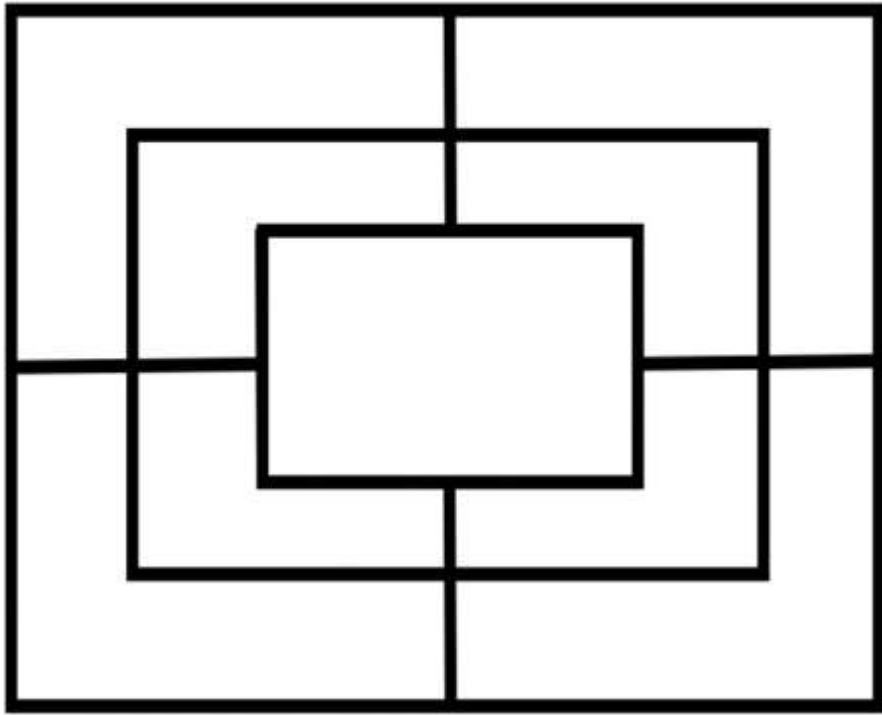
Plod mu se naziva žir.

Slaveni ga nazivaju sveto stablo, a mjesta gdje rastu dubravama.

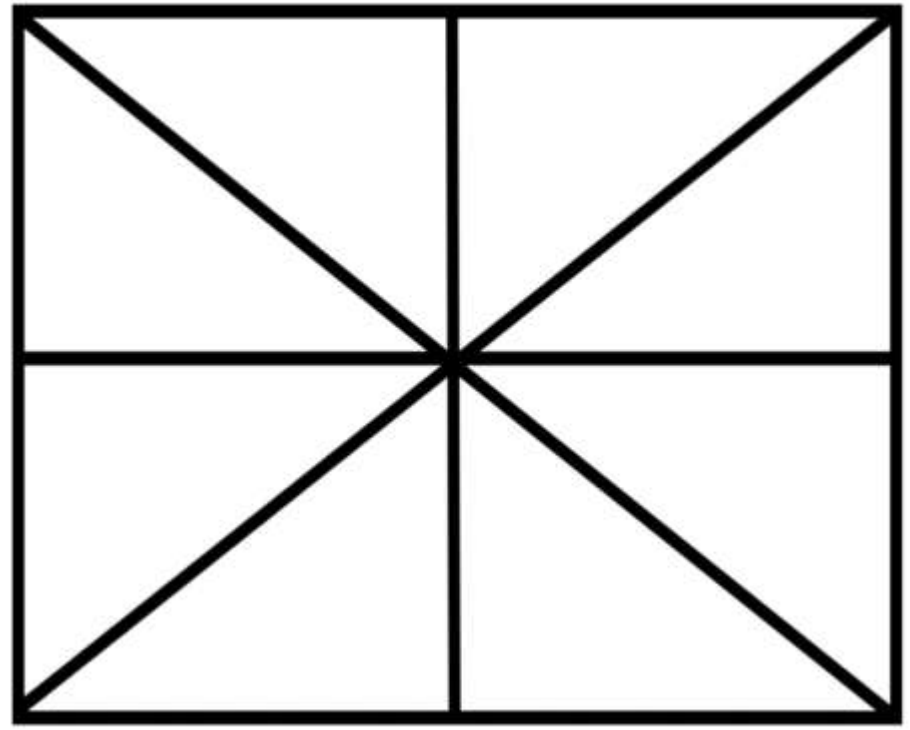
IZLAZNI MATERIALI

DIDAKTIČKE IGRE

MLIN

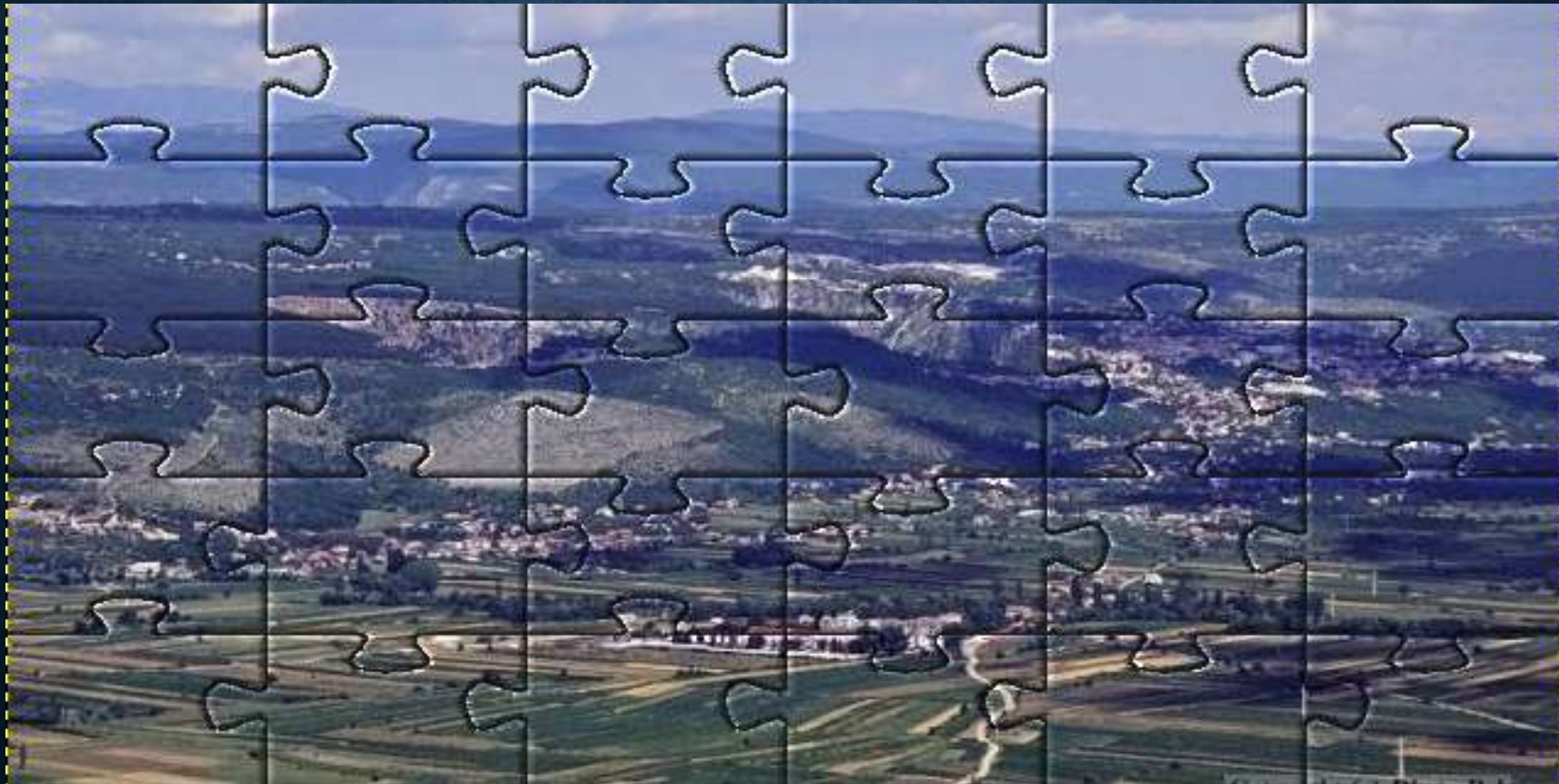

PISMO-TRLJA

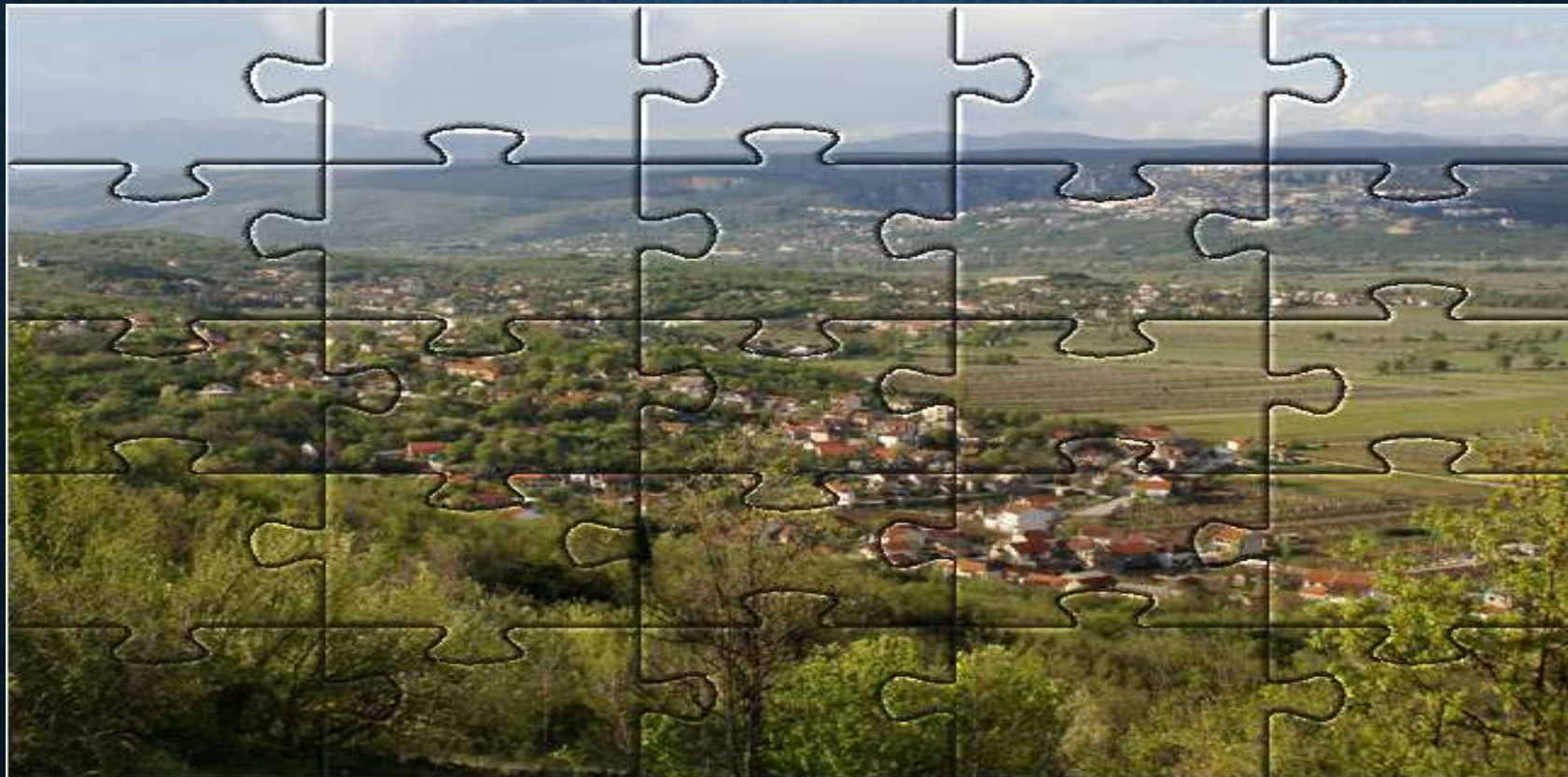
IZLAZNI MATERIJALI

PUZZLE

IZLAZNI MATERIJALI

PUZZLE

IZLAZNI MATERIJALI

OBITELJSKO STABLO

Obiteljsko stablo

The template is designed for a family tree. At the top center is a banner with the title "Obiteljsko stablo". Below it is a colorful tree with many small figures. In the center is a large white circle for a photo, with the label "ja" (I) below it. To the left and right of the center are columns of boxes for family members, with labels for "Djed" (Grandfather), "Pradjed" (Great-grandfather), "Majka" (Mother), "Otac" (Father), "Baka" (Grandmother), and "Prabaka" (Great-grandmother). The template is decorated with a unicorn, a fairy, and various flowers and butterflies.

Left side (Grandfather's side):

- Top row: 4 boxes
- Second row: 1 box labeled "Pradjed", 1 box labeled "Djed", 1 box
- Third row: 1 box labeled "Prabaka", 1 box
- Bottom row: 4 boxes

Right side (Mother's side):

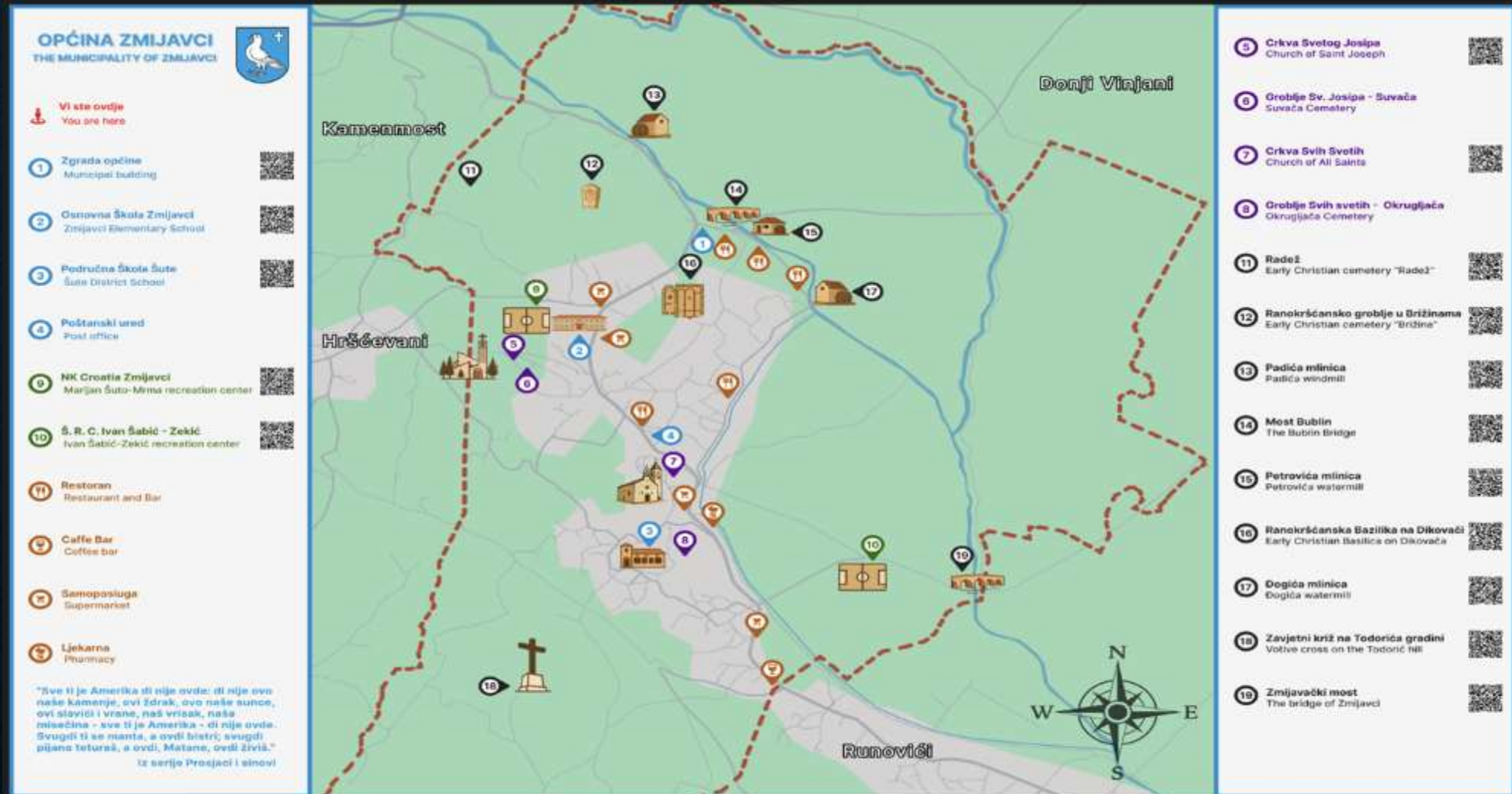
- Top row: 1 box, 1 box labeled "Pradjed", 1 box
- Second row: 1 box labeled "Prabaka", 1 box
- Third row: 1 box labeled "Otac", 1 box
- Bottom row: 1 box labeled "Pradjed", 1 box labeled "Prabaka", 1 box

Center:

- Top: Tree with many small figures
- Middle: Large white circle for photo, labeled "ja"
- Bottom: Small flowers and butterflies

IZLAZNI MATERIJALI

INFO TABLA ZMIJAVACA

RADIONICE

IZRADI SVOJU TOPANU ILI STEĆAK

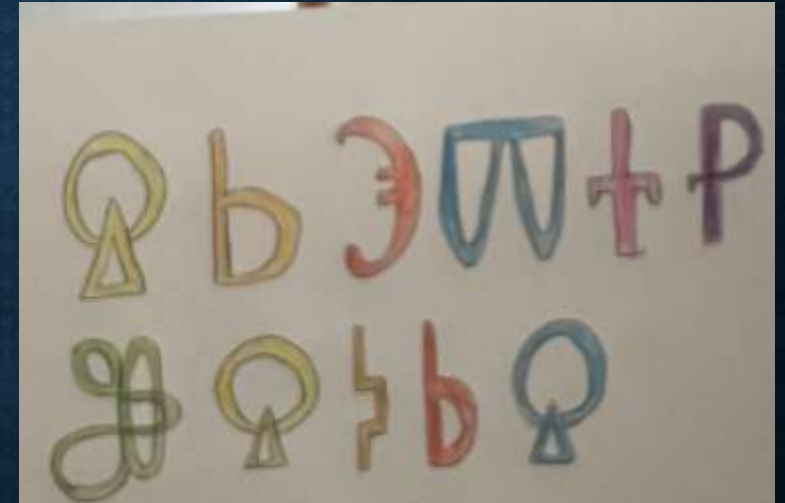
RADIONICE

PISMA IMOTSKE KRAJINE

UGLATA GLAGOLJICA

Ɑ	A	1	Ɱ	Đ	30	Ϥ	F	500
Ɫ	B	2	Ᵽ	K	40	Ɽ	H	600
ⱶ	V	3	ⱦ	L	50	ⱨ	(O)	700
Ɒ	G	4	ⱨ	M	60	ⱪ	(Š)Ć	800
Ⱳ	D	5	Ɒ	N	70	ⱬ	C	900
ⱴ	E	6	Ⱳ	O	80	Ɱ	Č	1000
ⱶ	Ž	7	ⱴ	P	90	Ɒ	Š	
ⱸ	Dz	8	ⱶ	R	100	Ⱳ	(poluglas)	
ⱺ	Z	9	ⱸ	S	200	ⱴ	JA, (I)JE	
ⱼ	(I)	10	ⱺ	T	300	ⱶ	Ju	
ⱼ	I	20	ⱼ	U	400	ⱸ	J	

RADIONICE

HERALDIKA

Zeleni

Parnona

Općina Zrinski

Nefigic

Vukčić Hercegovići

Franceschi

Šubić

Imoski

Dalmacija

TERENSKA NASTAVA

DIKOVAČA

TERENSKA NASTAVA

TODORIĆA GRADINA

TERENSKA NASTAVA

POSJET TKALJI

PROJEKTNI PARTNERI

1. Općina Zmijavci
2. Hrvatski arheološki muzej Split
3. Zavičajni muzej Imotski
4. Turistička zajednica Imota

NASTAVAK – ZAVIČAJNA II

- 2025./2026. – projekt se provodi i u predmetnoj nastavi
- uključen veliki broj učenika
- sljedeće školske godine bi trebao biti izvannastavna aktivnost

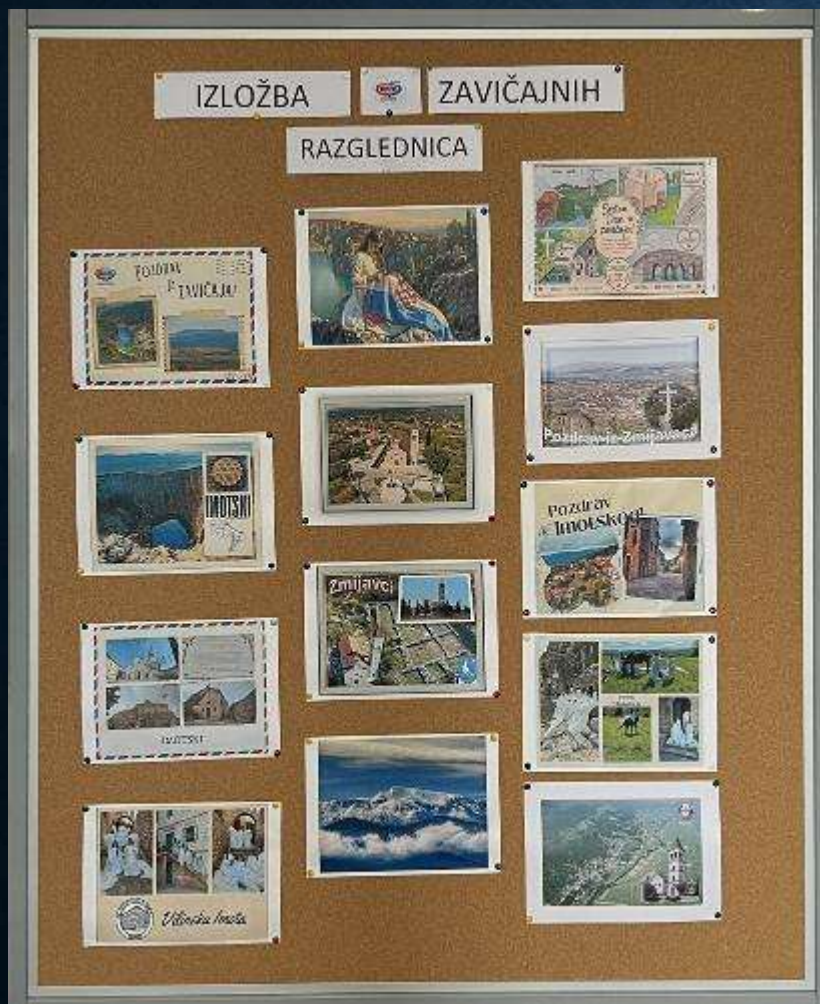
IMOTSKA KRAJINA MOJ ZAVIČAJ

- Projekt se provodi u svim osnovnim i srednjim školama u Imotskoj krajini pod nazivom Imotska krajina-moj zavičaj
- 11. svibnja održali prvi Dan zavičaja
- naglasak na radno-praktičnim aktivnostima (izrada zavičajnih materijala: razglednice, magnetići, privjesci, majice, logo, radovi na temu „Zavičaj očima učenika”,...
- Imotska krajina će imati svoju pjesmu koja će biti njena himna

PRIJEDLOG

- Pozivam sve škole u županiji da nam se pridruže na ovoj razini i tako u svoj odgojno-obrazovni rad uključe ove jako vrijedne i potrebne sadržaje
- projekt je prihvaćen i od lokalne samouprave i od MZOM

RAZGLEDNICE I ZAHVALNICE

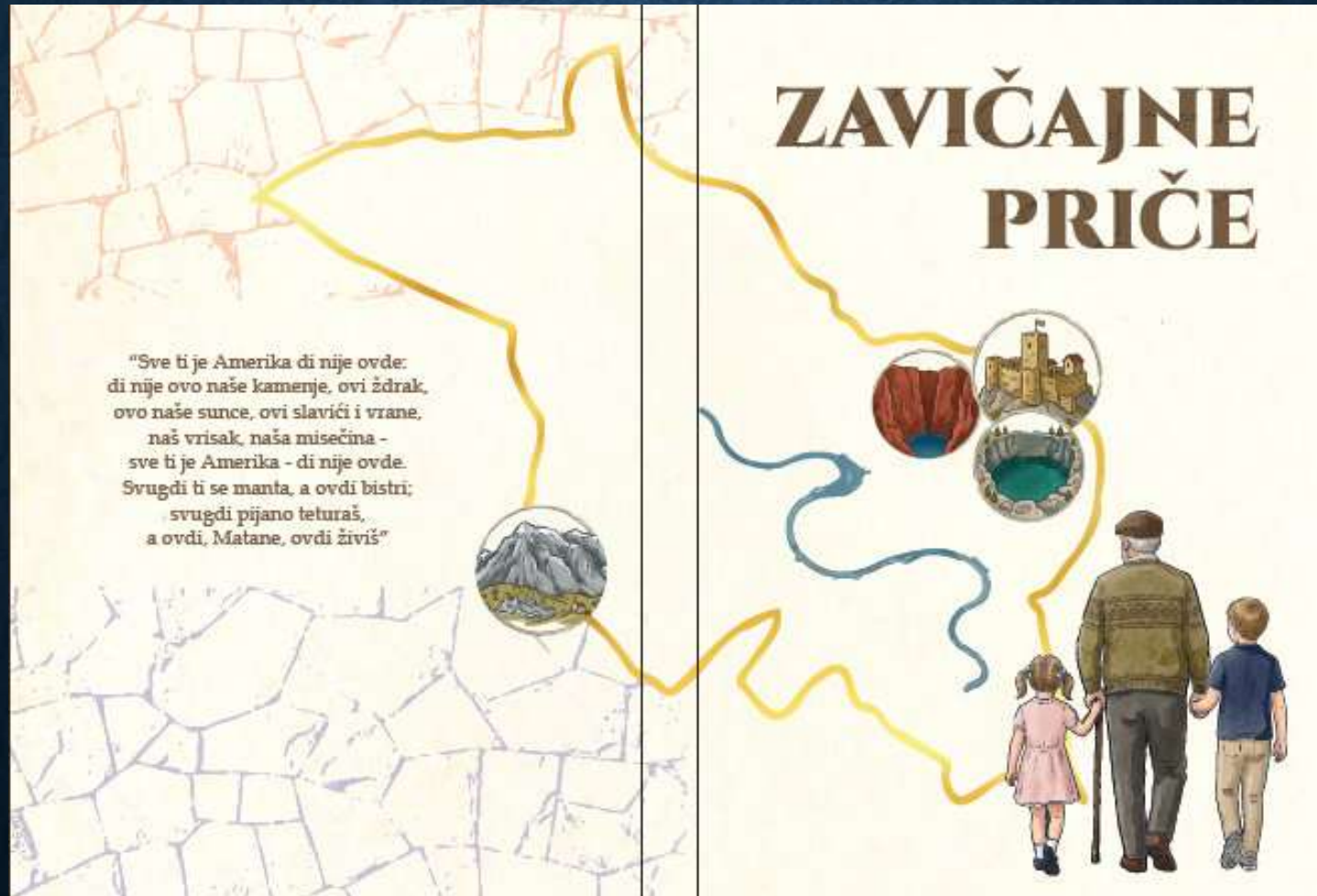

UČENIČKA RAZGLEDNICA

Izdvajam

Knjiga zavičajnih priča

Hvala!

***I dobro nam se
priključili s vašim
zavičajima!***

***Dobro došli u
“Moj zavičaj”***

***Čuvajmo prošlost, živimo sadašnjost
i stvarajmo budućnost!***